

**EPISTEMOLOGICAL STUDIES IN PHILOSOPHY,
SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES**

ISSN 2618-1274 (Print), ISSN 2618-1282 (Online)

Journal home page: <https://visnukpfs.dp.ua/index.php/PFS/index>

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Олександр Миколайович РУДІК

Кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри історії та політичної теорії,
НТУ «Дніпровська Політехніка»,
пр. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро,
49005, Україна

Oleksandr Mykolayovych RUDIK

PhD in Political Science, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of
History and Political Theory,
Dnipro University of Technology,
prosp. Dmytra Yavornytskoho, 19, Dnipro,
49005, Ukraine

E-mail: omrudik@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5671-5476>

УДК 327:061.1ЄС-044.86

**ПОЛІТИКА РОЗШИРЕННЯ ЄС В 2022 Р.: КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ
ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ
ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ СИЛИ СОЮЗУ**

Received 05 May 2023; revised 12 June 2023; accepted 15 June 2023

DOI: 10.15421/342316

Анотація

У статті розглядається ключові висновки та рекомендації країнам-кандидатам та потенційним кандидатам на вступ, викладені Європейською Комісією в щорічному повідомленні щодо політики розширення ЄС в 2022р. Проаналізовано реалії, з якими стикнувся ЄС з початком повномасштабної війни РФ проти України, яка змінила Європу глибше, ніж будь-яка подія після закінчення холодної війни. З'ясовано, що війна виразно підкреслила привабливість членства в ЄС та посилила його трансформаційну силу завдяки цінностям, різноманітністю суспільств держав-членів, основоположним свободам та способу життя Союзу. Аналіз висновків та рекомендацій в повідомленні Європейської Комісії дозволив зробити висновки про те, що після вторгнення РФ в Україну політика розширення ЄС була повернута на перший план порядку денного ЄС, свідченням чому стало надання статусу кандидата на вступ Україні та Молдові і потенційного кандидата – Грузії, а також спрямованість зусиль ЄС та його держав-членів на пошук шляхів активізації та пришвидшення процесу європейської інтеграції країн регіону Західних Балкан.

Ключові слова: *європейська інтеграція, трансформаційна сила ЄС, спільні політики ЄС, країни-кандидати та потенційні кандидати, повномасштабна війна, реформи.*

**EU ENLARGEMENT POLICY IN 2022: KEY CONCLUSIONS
AND RECOMMENDATIONS OF THE EUROPEAN COMMISSION IN THE CONTEXT OF THE
UNION'S TRANSFORMATION POWER CONCEPT**

Abstract

The article examines the key conclusions and recommendations to candidate countries and potential candidates for accession, set out by the European Commission in the annual Communication on the EU enlargement policy in 2022. For better understanding of the essence of the Commission's Communication, this article the author analyses the realities faced by the EU with the beginning of the Russian Federation's full-scale war against Ukraine. According to scholars and experts, the war changed Europe more profoundly than any event since the end of the Cold War. It is found that the war clearly emphasized the attractiveness of EU membership and strengthened its transformative power, which was formed thanks to the values, diversity of the societies of the Member States, fundamental freedoms and way of life of the Union. In this context, one can agree with the statement of scholars that the real challenges that the EU cannot avoid if it wants to become more authoritative and strategically autonomous are the strengthening, not the weakening of the European level (institutional and legal systems, common EU policies) under a strict democratic control. The analysis of the conclusions and recommendations in the Commission's Communication allowed us to conclude that after the Russian invasion of Ukraine, the policy of EU enlargement was returned to the forefront of the EU's agenda. Evidence of this was, firstly, granting the status of a candidate for accession to Ukraine and Moldova and a potential candidate – to Georgia, and, secondly, a joint search by the EU and its Member

States for ways to activate and speed up the process of European integration of the countries of the Western Balkans region. In addition, it should be noted that the cross-cutting themes of the Commission's conclusions and recommendations are EU security and energy policy, key areas of the Green Course, in particular decarbonization of the economy, as well as the issue of recovery after the COVID-19 pandemic. A separate emphasis in the Commission's Communication is placed on the reforms continued by the countries of the Western Balkans, which are necessary to fulfill the accession criteria.

Key words: *European integration, the EU's transformative power, EU common policies, candidate countries and potential candidates, full-scale war, reforms.*

Постановка проблеми.

Щороку Європейська Комісія ухвалює пакет документів щодо розширення ЄС, що пояснює політику цього ключового інституту щодо розширення Союзу. Найважливішим є те, що цей пакет містить Повідомлення про розширення, в якому Комісія визначає шлях вперед і аналізує ситуацію в країнах-кандидатах і потенційних кандидатах. Окрім цього повідомлення, пакет містить звіти, у яких відповідні служби Комісії представляють свою детальну оцінку поточного стану в кожній країні-кандидаті та потенційному кандидаті на вступ в розрізі їх досягнень за останній рік у виконанні Копенгагенських критеріїв вступу. Ці звіти також визначають керівні принципи щодо пріоритетів нагальних реформ в країнах-кандидатах і потенційних кандидатах.

З отриманням Україною в червні 2022р. статусу країни-кандидата на вступ, політика розширення ЄС набула для нашої держави виразного практичного виміру. Починаючи з осені 2023 р. Європейська Комісія розроблятиме та оприлюднюватиме щорічний звіт щодо поступу України у виконанні критеріїв вступу та інших вимог ЄС. В цьому контексті важливо знати які висновки і рекомендації містять щорічні звіти, які пріоритети визначає Європейська Комісія та на які ключові аспекти процесу європейської інтеграції цей ключовий інститут робить наголос. Додаткової актуальності звіти Комісії набувають з огляду прагнення України наприкінці 2023р. розпочати з ЄС переговори про вступ.

Аналіз поточних публікацій.

Аналіз публікацій українських та зарубіжних, зокрема європейських, науковців з проблематики політики розширення ЄС свідчить, що вона є надзвичайно актуальною і набула ще більшої популярності в умовах повномасштабної війни на Європейському континенті,

яка змусила політиків, науковців та експертів до переосмислення усталених підходів, правил і механізмів політики розширення ЄС. Українськими ученими, які досліджують політику розширення ЄС в різних контекстах і під різними кутами зору є: І.Грицяк, Н.Колісниченко, Л.Прокопенко, Н.Рудік, В.Стрельцов, О.Тимошук та інші науковці. Серед наукового доробку зарубіжних учених, серед яких більшість європейських, можна виділити наукові праці, авторами яких є: М.Емерсон, С.Блокманс, В.Джихіч, П.Шмідт, І.Радич-Мілосавлевич, С.Домарадзкі, М.Ковачевич, М.Утама, А.Рамадані, М.Алесіна, В.Ангел, Є.Джанкіч, Е.Фуере та інші науковці. Зазначені учені досліджують актуальні питання політики розширення ЄС, зокрема вплив розв'язаної рф війни в Україні на зміст, характер та методологію цієї політики. Учених та експертів цікавить чи стане війна потужним імпульсом для перегляду європейськими лідерами та керівництвом ЄС підходів до процесу європейської інтеграції як такого, а також до перспектив вступу країн Західних Балкан, України, Молдови і Грузії. Багато уваги в наукових публікаціях європейських учених приділено формулюванню нового порядку денного політики розширення і сусідства.

Метою статті є з'ясування ключових висновків та рекомендацій Європейської Комісії щодо політики розширення ЄС в 2022р. в контексті концепції трансформаційної сили Союзу.

Виклад основного матеріалу.

Перед тим, як перейти до аналізу щорічного повідомлення щодо політики розширення ЄС, зокрема у частині висновків та рекомендацій, зроблених Європейською Комісією, варто стисло окреслити реалії, з якими стикнувся ЄС з початком повномасштабної війни рф проти України.

Ілюзії Європи щодо звичного ведення справ (*business as usual*) з путіним були глибоко вкорінені в суспільну свідомість європейців. ЄС у нинішньому складі та вигляді створювався десятиліттями з основною ідеєю розширення миру та безпеки на всьому континенті. В свідомості європейських політиків переважали уявлення про те, що економічні зв'язки, торгівля та взаємозалежність є найкращими гарантіями проти війни, навіть у відносинах із дедалі агресивнішою росією.

Той факт, що путінська росія стала агресивною, імперіалістичною, реваншистською та жорстокою, а також непроникною для європейської політики миру і безпеки, було майже неможливо сприйняти в Парижі чи Берліні навіть після анексії Криму та початку війни на Сході України 2014р. Як влучно зазначила впливова *The New York Times* у статті Роджера Коена «Війна в Україні назавжди змінила Європу» (лютий 2023р.) «дедалі більш мілітаристська росія може плавати, крикати і мати вигляд як качка, але це не означає, що вона нею є» [Cohen 2023].

Війна в Україні змінила Європу глибше, ніж будь-яка подія після закінчення холодної війни в 1989р. Втратили минулу гостроту дискусії про розмір помідорів або форму бананів, прийнятні в Європі до війни. Натомість серед європейських лідерів точаться дебати щодо того, які танки або винищувачі надати Україні. ЄС вже надав Україні близько 3,8 млрд доларів США військової допомоги. Загалом європейські держави, як у складі ЄС, так і окремо, а також США, пообіцяли надати Україні понад 50 млрд доларів США у різних формах допомоги [Fact Sheet 2023], запровадили 10 раундів санкцій проти РФ, прийняли понад вісім мільйонів українських біженців [Ukraine Refugee 2023] (майже населення Австрії) та значною мірою різко відмовилися від російської нафти та газу в умовах гострого інфляційного тиску [Economic growth 2022].

Твердження про те, що Союз є занадто великим, неоднорідним, громіздким і нездатним працювати ефективно, може стосуватися не лише ЄС-27, чи 30, але й ЄС-15 чи навіть ЄС-6, якщо такий Союз не має надійно функціонуючого уряду, єдиного бюджету, чіткої

зовнішньої політики, автономної енергетичної політики, армії тощо, тобто якоїсь центральної виконавчої функції [Ayadi, Garonna 2023: 6]. Справжні виклики, яких ЄС не може уникнути, якщо він хоче стати більш авторитетним і стратегічно автономним, полягають у зміцненні, а не послабленні європейського рівня (інституційна та правова системи, спільні політики ЄС), надаючи ЄС більше виконавчих повноважень під демократичним контролем Європейського Парламенту та Ради ЄС. Ймовірно, як вважають деякі науковці, для цього знадобиться авангард провідних і впливових держав-членів, які готові відмовитися від своїх національних прерогатив і поділитися своїм суверенітетом заради спільного європейського суверенітету та стратегічної автономії. Менша група (або «ядро») країн, тобто глибше внутрішнє коло – це саме те, що потрібно ЄС, а не більш вільне зовнішнє коло [Janning 2018].

Війна виразно підкреслила привабливість членства в ЄС завдяки його цінностям, різноманітністю суспільств, основоположним свободам та способу життя держав-членів, а отже, трансформаційній силі приєднання до Об'єднаної Європи (ще в 2009р. у межах дослідницького проекту «Трансформаційна сила Європи», ЄС розглядався дослідниками як «впливовий агент політичних, економічних, соціальних та культурно-духовних змін як всередині та і зовні об'єднаної Європи» [Börzel, Risse 2009: 14]) та повноцінної участі в ній.

Щорічне повідомлення щодо політики розширення ЄС, прийняте Європейською Комісією 12 жовтня 2022р., підбиває підсумки прогресу в реалізації політики розширення ЄС. У ньому подано огляд пакету заходів щодо розширення на 2022р. – набору щорічних звітів, що оцінюють виконання фундаментальних реформ на Західних Балканах і в Туреччині.

Пакет розширення 2022р. містить детальну оцінку поточного стану та прогресу, досягнутого країнами Західних Балкан і Туреччиною на їхньому шляху до ЄС, з особливим акцентом на імплементацію необхідних для виконання критеріїв вступу реформ, а також рекомендації щодо пріоритетів цих реформ.

Політика розширення ЄС була повернута на перший план порядку денного ЄС після

вторгнення Росії в Україну в лютому 2022р. Після заявок на членство в ЄС, поданих Грузією, Молдовою та Україною, Європейська Рада схвалила в червні 2022р. рекомендації Європейської Комісії щодо визнання європейської перспективи трьох заявників та надання Молдові та Україні статусу країни-кандидата на вступ в ЄС. Грузії було надано статус потенційного кандидата.

Розглянемо дещо детальніше висновки та рекомендації надані Європейською Комісією, пам'ятаючи, що вже в жовтні 2023р. в черговому повідомленні Комісії щодо політики розширення ЄС буде вперше проаналізовано поступ України як країни-кандидата.

1. Жорстоке і нічим не спровоковане вторгнення Росії в Україну в лютому 2022р. докорінно змінило геополітичний ландшафт і випробує заснований на правилах порядок. У цьому контексті політика розширення ЄС, як ніколи, є геостратегічною інвестицією в довгостроковий мир, стабільність і безпеку всього нашого континенту і, отже, займає важливе місце в політичному порядку денному ЄС. Побудований на суворих, але справедливих умовах і принципі власних заслуг, він продовжує рухатися вперед трансформацію та модернізацію в країнах-партнерах і ще більше наближає їх до ЄС. Західні Балкани є частиною європейської родини. Це в стратегічних інтересах ЄС і важливо для їх власної стабільності та процвітання, щоб усі західнобалканські партнери продовжували просуватися на шляху до повного членства в ЄС, повністю приймаючи та захищаючи демократію, верховенство права та основні права, які є серцевиною цінності ЄС. Майбутнє цих країн та їхніх громадян знаходиться в Європейському Союзі.

2. В своєму Повідомленні Комісія зазначає, що протягом останнього року в порядку денному розширення ЄС відбулися важливі події. Так, 19 липня 2022р. відбулися перша міждержавна конференція з Албанією та політична міждержавна конференція з Північною Македонією, на яких було представлено наступні кроки процесу розширення після ухвалення Рамкової програми переговорів [Communication on 2022: 33]. Це відкрило нову главу в політиці розширення ЄС. Європейська

Рада визнала європейську перспективу України, Республіки Молдова та Грузії. Лідери ЄС вирішили надати статус країни-кандидата Україні та Республіці Молдова, а також надати статус країни-кандидата Грузії після вирішення пріоритетів, зазначених у висновку Комісії щодо заявки Грузії на членство в ЄС. 15 грудня 2022р. прем'єр-міністр Косово офіційно подав заявку на вступ в ЄС [Kosovo formally 2022]. Косово є останньою західнобалканською країною, яка подала заявку на членство в ЄС після того, як Брюссель визнав статус кандидата Боснії і Герцеговини, а лідери європейських урядів, як і очікувалося, ратифікували це рішення.

3. Туреччина залишається ключовим партнером ЄС в важливих сферах спільного інтересу, таких як міграція, боротьба з тероризмом, економіка, торгівля, енергетика, продовольча безпека та транспорт. Тривають діалоги з ЄС на високому рівні та активізація взаємодії в цих сферах. У червні 2019р. Рада ЄС підтвердила, що Туреччина продовжує віддалятися від Європейського Союзу, і що переговори щодо вступу Туреччини фактично зайшли в глухий кут, і жодні нові розділи не можуть розглядатися для відкриття чи закриття [Council conclusions 2023]. Факти, що лежать в основі цієї оцінки, все ще актуальні. Зросла двостороння напруженість з деякими державами-членами, зокрема з Грецією [Toygür, Tekin 2022]. Туреччина сприяла діалогу між Росією та Україною та відіграла ключову роль в угоді про експорт зерна. Однак вона також вирішила розширити торгівлю та фінансові відносини з Росією і не приєдналася до обмежувальних заходів ЄС. Це викликає в ЄС все більше занепокоєння, що вимагає ретельного моніторингу Європейської Комісії.

4. Війна росії проти України ще більше підкреслила важливість узгодження Спільної зовнішньої та безпекової політики (СЗППБ) як ключового аспекту процесу інтеграції в ЄС. 100-відсоткове приєднання Албанії, Чорногорії та Північної Македонії до СЗППБ ЄС [Four Western 2023] продовжує бути сильним сигналом їхньої прихильності та стратегічного вибору інтеграції в ЄС, тоді як значне покращення у приєднанні до СЗППБ Боснії та Гер-

цеговини та одностороннє приєднання Косово заслуговують похвали та мають бути визнані. Сербія і Туреччина продовжили політику неприєднання до обмежувальних заходів проти Росії. Європейська Комісія підкреслює, цим двом країнам необхідно вжити рішучих кроків для покращення узгодженості з СЗППБ ЄС, включаючи обмежувальні заходи ЄС, і уникати дій, які суперечать заявленій меті обох країн щодо вступу в ЄС [Communication on 2022: 33-34].

5. Енергетична криза, з якою Європа стикнулася восени і взимку 2022-2023 рр., є викликом для Західних Балкан і Туреччини, а також для ЄС. В травні 2022р. країни Південно-Східної Європи створили першу регіональну робочу групу в рамках Платформи закупівлі енергії ЄС – платформи Союзу для спільної закупівлі газу, СПГ і водню [SEE countries 2022]. Регіональна цільова група вже погодила план дій, у тому числі щодо поліпшення транскордонних потоків енергії. ЄС запросив Західні Балкани приєднатися до спільної платформи закупівель енергоресурсів ЄС. Сербія та Північна Македонія приєдналися до першої зустрічі регіональної цільової робочої групи Південно-Східної Європи. ЄС підтримує Західні Балкани в цілеспрямованому фінансуванні інвестицій у відновлювану енергетику та енергоефективність, щоб зменшити споживання енергії та витрати. У той же час ЄС очікує, що всі партнери в регіоні повністю узгодять із законодавством і політичними пріоритетами ЄС у сфері енергетики, включно з планом REPowerEU, і якомога швидше зменшать свою залежність від російського викопного палива. Відповідно до регулятивних реформ ЄС також відкриває свій ринок електроенергії для Західних Балкан у межах Енергетичного співтовариства [Communication on 2022: 34].

6. Декарбонізація є одним із основних стовпів Зеленого порядку денного для Західних Балкан, включеного в Економічний та інвестиційний план. Після ухвалення в жовтні 2021р. плану дій Брдо (саміт ЄС – Західні Балкани, Словенія) для реалізації Зеленого порядку денного очікується подальший прогрес [EU–Western 2021]. ЄС підтримує регіон у реалізації Зеленого порядку денного, наприклад,

сприяючи розвитку регіональних підходів; регіональне співробітництво є ключовою передумовою для боротьби зі зміною клімату та екологічними проблемами та можливостями.

7. 2021р. став першим повним роком реалізації Економічного та інвестиційного плану для Західних Балкан (EIP), спрямованого на більш тісну інтеграцію та подолання соціально-економічного розриву між регіоном та ЄС, сприяння його відновленню після COVID-19 та залучення наближення Західних Балкан до Єдиного ринку ЄС. Він підтримується пакетом грантів ЄС у розмірі 9 млрд, а Західні Балкани гарантують можливість залучити до 20 млрд євро інвестицій. З моменту запуску в рамках Інвестиційної програми Західних Балкан було схвалено інвестиційні гранти на загальну суму 1,3 млрд євро, пов'язані з EIP, для фінансування 24-х провідних проектів із загальною вартістю інвестицій 3,3 млрд євро. EIP відіграє важливу роль у допомозі регіону реагувати на наслідки російської війни в Україні, зокрема шляхом прискорення переходу на відновлювані джерела енергії, диверсифікацію постачання та підвищення енергоефективності громадських і приватних будівель. Завдяки 500 млн євро, виділеним у 2021р. на впровадження заходів у сільськогосподарському секторі в рамках інструменту передвступної допомоги для розвитку сільських районів (IPARD), партнери в регіоні краще готові долати можливий вплив кризи продовольчої безпеки та постачання продовольства [Communication on 2022: 34].

8. Інструмент допомоги перед вступом (IPA) – це засіб, за допомогою якого ЄС підтримує реформи в регіоні розширення шляхом надання фінансової та технічної допомоги з 2007р. Кошти IPA зміцнюють потенціал бенефіціарів протягом усього процесу вступу, що призводить до прогресивних та позитивних зрушень в регіоні [Overview – Instrument 2022]. Після прийняття законодавчої бази IPA III (постанова від 9 червня 2021р.; застосовується ретроактивно з 1 січня 2021р.) програмування допомоги IPA дотримується надійного підходу, орієнтованого на політику, з особливим акцентом на основних вимогах до членства [Communication on 2022: 34]. Постанова також встановлює певні горизонтальні положення,

які також застосовуються до допомоги ІРА III.

9. Лідери країн Західних Балкан продовжують підтверджувати свою відданість Берлінському процесу – серії заходів і зустрічей, які відбуваються щорічно з 2014р. між окремими державами-членами ЄС і країнами Західних Балкан. Він відрізняється від інших ініціатив ЄС тим, що поряд із окремими державами ЄС, як-от Німеччина як ініціатор формату, задіяні міжнародні фінансові інституції та інститути ЄС, і в першу чергу він стосується питань економічної та регіональної співпраці. Хоча Берлінський процес уже породив багато амбітних ідей, таких як спільний регіональний ринок, імплементація домовленостей країнами Західних Балкан часто гальмує [The Berlin process 2022]. Саміт Берлінського процесу в листопаді 2022р. став хорошою нагодою для усунення невирішених перешкод у інклюзивній регіональній економічній інтеграції та забезпечення повної реалізації цілей, поставлених на попередніх самітах. У майбутньому Німеччина та ЄС повинні більш рішуче наполягати на виконанні прийнятих домовленостей, оскільки Берлінський процес має потенціал відновити втрачену довіру до перспектив вступу до ЄС країн Західних Балкан.

10. На Софійському саміті 10 листопада 2020р. лідери країн Західних Балкан визнали необхідність кращої економічної інтеграції Західних Балкан – між собою та з ЄС. Вони запустили ініціативу «Спільний регіональний ринок» – створення спільного економічного простору, побудованого навколо чотирьох свобод єдиного внутрішнього ринку ЄС (вільний рух товарів, послуг, капіталу та людей), а також охоплює аспекти цифрової, інвестиційної, інноваційної та промислової політики [Western Balkans 2020]. План дій Спільного регіонального ринку спрямований на вирішення поточної економічної фрагментації регіону. Наприклад, щороку вантажівки витрачають 28 млн. годин на очікування на кордонах, що становить 1% ВВП регіону. Побудова спільного ринку з 18 млн. людей, що функціонує на основі правил ЄС, може змінити правила гри на Західних Балканах і принесе користь як регіону, так і ЄС [Common Regional 2020]. Наразі, нездатність сторін Спільного регіонального

ринку узгодити та впровадити технічно завершені рішення та угоди, які матимуть відчутний вплив на виробників і споживачів у всьому регіоні, є перешкодою для потенційних переваг, які може принести ринок. Для всіх буде важливо конструктивно працювати над тим, щоб розблокувати процес ухвалення рішень і дати можливість заходам набути чинності. Ініціатива «Відкриті Балкани», започаткована Албанією, Північною Македонією та Сербією, може зіграти позитивну роль у цьому процесі за умови, що вона відповідає рамкам Спільного регіонального ринку, базується на правилах ЄС і є інклюзивною для всіх партнерів регіону Західних Балкан [Communication 2022: 34-35].

11. Комісія наголошує на тому, що поточні геополітичні виклики вимагають зміцнення співпраці ЄС з регіоном, безпека якого в кінцевому підсумку пов'язана з безпекою самого ЄС. ЄС вже давно є найважливішим економічним партнером країни регіону Західних Балкан. Із прийняттям Європейською Радою в червні 2020р. Стратегічного компасу ЄС [A Strategic Compass 2020] закладено основи для подальшого зміцнення ролі ЄС та його держав-членів як найважливіших партнерів у сфері безпеки та оборони регіону, які також діють у тісній співпраці з односторонцями з питань міжнародної безпеки. Зміцнення потенціалу проти гібридних загроз, таких як кібербезпека, підвищення стійкості критичної інфраструктури та протидія дезінформації є ключовими пріоритетами. Завдяки «Стратегічному компасу» держави-члени узгоджують спільне стратегічне бачення ролі ЄС у безпеці та обороні та зобов'язуються встановити набір конкретних і широкомасштабних цілей для досягнення цих цілей у найближчі 5-10 років.

Висновки.

Таким чином, пакет розширення 2022р. містить детальну оцінку поточного стану та прогресу, досягнутого країнами Західних Балкан і Туреччиною на їхньому шляху до ЄС, з особливим акцентом на імплементацію реформ, а також практичні рекомендації щодо пріоритетів майбутніх реформ. В повідомленні Комісії зазначається, що в 2022р. політика розширення ЄС була повернута на перший план порядку денного ЄС після вторгнення

росії в Україну в лютому 2022р. Після заявок на членство в ЄС, поданих Грузією, Молдовою та Україною, Європейська Рада схвалила в червні 2022 р. рекомендації Європейської Комісії щодо визнання європейської перспективи трьох заявників та надання Молдові та Україні статусу країни-кандидата в ЄС, а Грузії – потенційного кандидата. Лідери ЄС також підтвердили однозначну відданість перспективі членства в ЄС країн регіону Західних Балкан. У липні 2022р. відбулися перші міжурядові конференції з переговорів про вступ із Північною Македонією та Албанією. Албанія, Боснія і Герцеговина, Косово, Північна Македонія та Чорногорія приєдналися до санкцій ЄС у відповідь на вторгнення Росії в Україну. Сербія та

Туреччина вирішили не приєднуватися до європейських обмежувальних заходів. У рамках цього пакету Європейська Комісія рекомендувала Раді ЄС надати Боснії та Герцеговині статус кандидата. Щодо Туреччини, Комісія підкреслює, що переговори про вступ зайшли в глухий кут і що країна продовжує віддалятися від ЄС. Крім цього, слід зазначити, що наскрізною тематикою висновків та рекомендації Комісії є безпекова та енергетична політики ЄС, ключові напрями Зеленого курсу, зокрема декарбонізація економіки, а також питання відновлення після пандемії COVID-19. Окремий наголос в повідомленні Комісії робиться на продовженні країнами Західних Балкан реформ, необхідних для виконання критеріїв вступу.

Бібліографічні посилання / References

- A Strategic Compass for the EU. (2020). *The Diplomatic Service of the European Union*. Retrieved April 25, 2023 from <http://surl.li/gsfwn>
- Ayadi, R., Garonna, P., Svilanović, G. (Eds.). (2023). *Europe after the War. Financial Cooperation for Pan-European, Euro-Mediterranean and EU-African Integration*. Barcelona, Centre for European Policy Studies (CEPS). 154. Retrieved June 28, 2023 from <http://surl.li/gvp>
- Börzel, T., Risse, T. (2009). The Transformative Power of Europe. The European Union and the Diffusion of Ideas. *KFG Working Paper*, 1, 3-28. Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/gvtxf>
- Cohen, R. (2023). War in Ukraine Has Changed Europe Forever. Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/gvuts>
- Communication on EU Enlargement Policy from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 2022. Brussels, 12.10.2022. COM(2022) 528 final (2022). Retrieved April 26, 2023 from <https://cutt.ly/iM23kGV>
- Council conclusions on enlargement and stabilization and association process*. (2022). Retrieved April 27, 2023 from <http://surl.li/gshtr>
- Economic growth in Europe to slow sharply amid high inflation and rising interest rates, according to UN flagship report*. (2022). Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/gvuzg>
- EU – Western Balkans summit in Brdo reaffirms European perspective and strategic engagement in the region*. (2021). Retrieved April 27, 2023 from <http://surl.li/gshjd>
- Fact Sheet: One Year of Supporting Ukraine*. (2023). Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/gvuyr>
- Four Western Balkan countries launched «100 % alignment with CFSP» platform*. (2023). Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/gshqi>
- Janning, J. (2018). *The «more Europe» core four*. Retrieved April 28, 2023 from https://ecfr.eu/article/commentary_the_more_europe_core_four/
- Kosovo formally applies for EU membership*. (2022). Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/gsicp>
- Overview – Instrument for pre-accession assistance*. (2022). Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/gshdl>
- SEE countries set up regional taskforce to jointly diversify gas supplies, strengthen energy security*. (2022). Retrieved April 29, 2023 from <http://surl.li/gshng>
- The Berlin process in the Western Balkans: big ideas, difficult implementation*. (2022). Retrieved June 29, 2023 from <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2022c70/>
- Toygür, I., Tekin, F., Soler, Lecha, E., Danforth, N. *Turkey's foreign policy and its consequences for the EU. In-Depth Analysis*. (2022). Retrieved April 29, 2023 from <http://surl.li/gshvi>
- Ukraine Refugee Situation – UN Operational Data Portal*. (2023). Retrieved April 28, 2023 from <http://surl.li/dplzc>
- Western Balkans summit in Sofia: important steps to advance regional cooperation to boost socio-economic recovery and convergence with the EU*. (2020). Retrieved April 29, 2023 from <http://surl.li/gsgvt>